

КУРСОВА РОБОТА
з навчальної дисципліни
«ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ»

(методичні рекомендації щодо написання,
оформлення та захисту)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Кафедра професійної освіти та безпеки життєдіяльності

КУРСОВА РОБОТА
з навчальної дисципліни
«ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ»

(методичні рекомендації щодо написання,
оформлення та захисту)

Чернігів – 2025

Рекомендовано до видання вченою радою Навчально-наукового інституту професійної освіти та технологій НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (протокол № 7 від 17 лютого 2025 р.)

Рецензенти: доктор педагогічних наук, професор
Титова Наталія Михайлівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
завідувач кафедри теорії та методики
професійної підготовки;

доктор педагогічних наук, професор
Торубара Олексій Миколайович,
Національний університет
«Чернігівський колегіум»
Імені Т. Г. Шевченка,
директор ННІ професійної освіти
та технологій.

К 93 Курсова робота з навчальної дисципліни «Теорія і методика професійної освіти» (методичні рекомендації щодо написання, оформлення та захисту) : [Текст] / уклад. : А.В. Пригодій. – Чернігів : НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 2025. – 30 с.

УДК 378.091.27:62/64](072)

Методичні рекомендації висвітлюють загальну характеристику курсової роботи, організацію виконання, перелік та зміст структурних частин, викладено вимоги до оформлення, захисту та критерії оцінювання курсової роботи.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, викладачів, наукових керівників курсових робіт.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
1.1. Характеристика курсової роботи	5
1.2. Організація виконання курсової роботи	6
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ	9
2.1. Структура курсової роботи	9
2.2. Зміст курсової роботи з дисципліни «Теорія і методика професійної освіти»	10
РОЗДІЛ 3. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА ННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ..	14
3.1. Загальні вимоги	14
3.2. Правила оформлення ілюстрацій	15
3.3. Таблиці	16
3.4. Формули	17
3.5. Правила цитування та посилання на використані джерела	18
3.6. Оформлення списку використаних джерел	20
3.7. Додатки	24
РОЗДІЛ 4. ЗАКЛЮЧНИЙ ЕТАП ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ____	25
4.1. Захист курсової роботи	25
4.2. Критерії оцінювання курсової роботи	26
ДОДАТКИ	28

ПЕРЕДМОВА

Курсова робота – це індивідуальне завдання, виконане здобувачем вищої освіти самостійно з елементами дослідження під керівництвом викладача, згідно із завданням, на основі набутих фахових компетентностей.

Метою написання курсової роботи є узагальнення й закріплення здобувачами вищої освіти компетентностей, визначених освітньою програмою, набуття навиків пошуку та аналізу навчальної та наукової літератури, здійснення обґрунтованих висновків, презентування результатів своєї дослідницької роботи тощо. До виконання курсових робіт залучаються всі студенти, що навчаються для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр».

Курсова робота передбачає:

- систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності;
- розвиток навичок пошуку та систематизації інформації із застосуванням комп'ютерних інформаційних систем, аналітичних методів її оброблення;
- розвиток умінь та навичок у проведенні самостійних аналітичних робіт, а також оволодіння методами їх виконання;
- визначення підготовленості студента для самостійного аналізу та викладу матеріалу, вміння захищати свою роботу перед комісією.

Дані методичні рекомендації висвітлюють загальну характеристику курсової роботи, організацію її виконання, оформлення та захисту.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

- ➡ Характеристика курсової роботи
- ➡ Організація виконання курсової роботи

1.1. Характеристика курсової роботи

Курсова робота є видом навчальної діяльності та науково-дослідної роботи студента, яка проводиться ним самостійно під керівництвом викладача. Її мета – узагальнення, систематизація, поглиблення теоретичних та практичних знань, розвиток навичок самостійної роботи студента, творчого застосування ним одержаних знань з навчальних дисциплін.

Виконання курсової роботи допомагає виявити здатність здобувача вищої освіти самостійно осмислювати проблему, обґрунтувати її актуальність та творчо, критично її дослідити; вміти знайти, зібрати, проаналізувати та систематизувати наукові джерела; вміти застосовувати отримані знання з досліджуваної проблематики у практичній площині; вміти формувати власні висновки, пропозиції, рекомендації та шляхи вирішення проблемних питань предмету дослідження.

Під час виконання курсових робіт розвиваються у студентів не тільки дослідницькі уміння, а й творчі та пошукові здібності, що є ефективним засобом закріплення теоретичних знань.

Тематика курсових робіт відповідає завданням навчальної дисципліни та тісно пов'язується з практичними потребами спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Тематика курсових робіт щорічно корегується з урахуванням набутого на кафедрах досвіду, побажань керівників курсових робіт, здобувачів

вищої освіти та роботодавців та затверджується на засіданні кафедри на початку навчального року. Студентам надається право вільного вибору теми. Зокрема є роботи, які розробляються самими студентами та погоджуються із керівником курсової роботи, що в свою чергу залучає студентів до дослідницької діяльності.

Проблеми наукового пошуку, зображені в курсових роботах студентів, можуть в подальшому знайти своє продовження в кваліфікаційних роботах. Таким чином забезпечується наступність науково-дослідницької діяльності студентів від курсу до курсу, послідовність засобів і форм її проведення відповідно до логіки навчального процесу.

Керівництво курсовими роботами здійснюється, як правило, найбільш кваліфікованими викладачами, які мають досвід роботи і можуть залучити студентів до пошукової дослідницької діяльності.

Головними завданнями курсових робіт є сформувати у студентів науковий світогляд, активізувати пізнавальну діяльність, набуті умінь і навичок самостійного проведення дослідницької роботи та їх використання при вирішенні практичних завдань.

Запропоновані методичні рекомендації полегшують роботу студента і допомагають при виконанні курсової роботи.

Захист курсової роботи проводиться перед комісією у складі двох-трьох викладачів кафедри за участю наукового керівника курсової роботи. Результати захисту курсової роботи оцінюються за чотирибальною національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

1.2. Організація виконання курсової роботи

1. Вибір теми курсової роботи

Теми і проблеми досліджень виникають з потреб розвитку суспільства. При написанні курсової роботи з циклу професійно-практичних дисциплін актуальними напрямками дослідження є:

- аналіз понятійного апарату методики професійного навчання;
- визначення особливостей системи професійної освіти в Україні;
- організація роботи закладів професійно-технічної освіти;
- визначення вимог та особливості діяльності викладача закладу професійно-технічної освіти;

- визначення вимог та особливості діяльності учня закладу професійно-технічної освіти;
- методика добору змісту професійної освіти;
- педагогічні основи вибору методів і засобів навчання у закладах професійно-технічної освіти;
- форми організації навчального процесу;
- методика організації і проведення самостійної навчально-пізнавальної діяльності та науково-дослідної роботи студентів;
- діагностика, контроль та оцінювання результатів навчання;
- навчально-методичне забезпечення навчального процесу;
- методична робота у закладах професійно-технічної освіти.

Вибір теми зумовлюється такими чинниками:

- колом інтересів самого студента;
- актуальністю та новизною теми;
- станом наукової розробки теми.

Тема не повинна бути надто широкою, для можливості всебічного аналізу усіх її аспектів. За назвою теми повинно бути зрозумілим, що саме студент прагне аналізувати, порівнювати, узагальнювати.

2. Збір і оброблення матеріалу

Щоб розв'язати проблему обраної теми, студенту потрібно володіти, як можна повнішою інформацією. Для цього аналізуються:

- 1) нормативні і патентні документи;
- 2) літературні джерела;
- 3) статистичні матеріали.

На даному етапі вивчення проблеми слід розпочинати з найбільш ґрунтовної публікації, близької до обраної теми. З неї можна:

- 1) визначити перелік необхідних джерел;
- 2) прізвища авторів, що займаються даною проблемою.

Результатом цього етапу дослідження повинен стати бібліографічний список опрацьованих джерел.

3. Складання змісту курсової роботи

Після того, як потрібний матеріал зібрано й систематизовано, формують детальний зміст курсової роботи. Самостійно складений студентом зміст обговорюється з науковим керівником, за необхідності коригується і після цього затверджується.

4. Формулювання мети і завдань, визначення об'єкта та предмета дослідження

Після визначення попереднього змісту роботи, студент приступає до визначення об'єкта та предмета дослідження: чітко визначає, що саме він буде досліджувати. Вказує мету – для чого вивчається обрана проблематика. З мети роботи випливають завдання, які він повинен виконати. Чітко визначені завдання дозволять добре структурувати курсову роботу та виконати її на високому рівні.

5. Написання основних розділів курсової роботи, формулювання висновків

Проаналізований та систематизований матеріал подають відповідно до змісту в окремих розділах і підрозділах. У кожному розділі курсової роботи висвітлюють самостійне питання, а в підрозділі – його окрему частину.

Потрібно уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення.

При формулюванні висновків слід звернути увагу на логічність та аргументованість викладу. Висновки формулюють відповідно до мети та завдань курсової роботи. Висновки є повністю власною думкою здобувача вищої освіти й не повинні містити цитувань чи повторювати чужі думки. Кількість висновків не повинна бути дуже великою (від 3 до 6).

6. Літературне оформлення курсової роботи

Відповідно до затверджених стандартів та загальноприйнятих правил провести оформлення курсової роботи.

7. Подання чорнового варіанту роботи науковому керівникові

Чорновий варіант курсової роботи необхідно подати науковому керівникові для ознайомлення та формулювання рекомендацій і зауважень. Здобувач вищої освіти узгоджує з науковим керівником текст курсової роботи, редагує та оформлює його в чистовому варіанті.

8. Усунення зауважень, доопрацювання роботи

Після остаточного узгодження з керівником та усунення зауважень студент здійснює чистове оформлення роботи, подає її на кафедру та готується до захисту.

9. Захист курсової роботи

На захисті курсової роботи студенту надають слово для викладу основних результатів, отриманих під час виконання поставлених завдань, а також для відповідей на запитання членів комісії.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

- ➡ Структура курсової роботи
- ➡ Зміст курсової роботи з дисципліни
«Теорія і методика професійної освіти»

2.1. Структура курсової роботи

Курсова робота з дисциплін циклу професійно-практичних дисциплін передбачає наступну структуру:

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ;

ЗМІСТ;

ВСТУП, який включає:

- актуальність дослідження;
- мету дослідження;
- завдання дослідження;
- об'єкт та предмет дослідження;
- структуру роботи (загальний обсяг роботи та основної частини, кількість таблиць, ілюстрацій, кількість використаних джерел та додатків);

ОСНОВНУ ЧАСТИНУ, яка складається з двох розділів:

- перший розділ (два, три підрозділи);
- другий розділ (два, три підрозділи);

ВИСНОВКИ;

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (Кількість використаних джерел – не менше 20, з яких 30-50% – за останні 5 років (якщо інше не зумовлено специфікою теми), одну третину джерел повинні складати періодичні видання);

ДОДАТКИ (при необхідності).

ОБСЯГ ОСНОВНОГО ТЕКСТУ (вступ, основна частина та висновки) курсової роботи повинен становити 25-30 сторінок.

2.2. Зміст курсової роботи з дисципліни «Теорія і методика професійної освіти»

Титульна сторінка курсової роботи оформлюється за встановленим зразком (додаток А). На титульній сторінці послідовно, зверху вниз, розміщуються наступні реквізити:

- повна назва навчального закладу;
- повна назва інституту (факультету);
- найменування кафедри;
- курсова робота з (назва дисципліни);
- тема курсової роботи;
- відомості про автора курсової роботи (номер академічної групи, напрям підготовки, прізвище, ім'я, по батькові);
- відомості про наукового керівника (науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище, ім'я, по батькові);
- склад комісії із захисту курсових робіт;
- місце знаходження навчального закладу;
- рік написання роботи.

Зміст – це перелік складових частин курсової роботи із зазначенням сторінок, з яких вони починаються (додаток Б). Зміст повинен ретельно бути продуманим, таким, що розкриває тему курсової роботи, дозволяє уникнути безсистемності, порушення логіки дослідження, хаотичного нагромадження фактів, дублювання.

Вступ – відображає формулювання основних елементів наукового апарату курсової роботи.

У вступі розкривається *актуальність* обраної теми. Актуальність теми – це важливість, відповідність теми курсової роботи сучасним потребам професійної освіти, перспективам її розвитку, практичним завданням. Студент повинен обґрунтувати важливість досліджуваної теми, обов'язково вказати, які передумови обумовлюють необхідність розробки даної теми.

Мета курсової роботи – це прогнозований результат дослідження, вона визначає ідею дослідження, тому в ній вживаються такі слова: «визначити», «дослідити», «виявити», «встановити» тощо.

Завдання дають уявлення про те, на що буде спрямоване дослідження, відображають основні шляхи й етапи досягнення мети (тобто по суті завдання – це плановані дії), завдання зручно формулювати за допомогою дієслів «вивчити», «описати», «встановити», «з'ясувати», «визначити», «порівняти» тощо.

Об'єкт курсової роботи – це частина реальної дійсності, це система, у рамках якої розгортається дослідження.

Предмет курсової роботи знаходиться в межах об'єкта (спосіб бачення об'єкта з позиції науки) та конкретизує, що саме в об'єкті підлягає дослідженню, це найсуттєвіші з практичної точки зору властивості, особливості, риси об'єкта, які підлягають безпосередньому аналізу, вивченню, які відображені в темі роботи.

Основна частина курсової роботи складається з розділів та підрозділів. Основна частина має відповідати темі, а зміст її розділів та підрозділів – їх назвам. Поділ розділів на підрозділи не повинні бути механічним розчленуванням тексту розділу, а має здійснюватись з урахуванням логічного викладання матеріалу. Однак кожний підрозділ повинен мати і самостійне значення.

Перший розділ основної частини курсової роботи повинен бути присвячений теоретичному вивченню питання (теоретична частина). У цьому розділі, як правило, подається аналіз літературних джерел за темою дослідження і виклад загальних положень з методики професійного навчання, розкривається історія та теорія досліджуваних питань, дається критичний аналіз літератури. Особливо важливо при цьому визначити та проаналізувати основні поняття з теми дослідження. Для цього потрібно проаналізувати існуючі точки зору вчених і систематизувати їх за напрямками. За логікою, необхідно розкрити сутність ключового поняття з точки зору сучасного розуміння, продемонструвати актуальність проблеми. Кожне визначення повинно супроводжуватися посиланнями на прізвище вченого та номер джерела.

Визначення та фактичні дані, що знайдено, фіксуються та підвергаються розумовій обробці за допомогою операцій аналізу, синтезу, порівняння, класифікації, узагальнення та ін. Текст курсової роботи мають супроводжувати доречні пояснення, обґрунтування, які підтверджують глибинність розуміння студентом педагогічної проблематики.

Цей розділ не повинен представляти виклад загальновідомих з курсів педагогіки, психології, теорії і методики професійного навчання положень, а бути аналізом теорії за обраною здобувачем теми курсової роботи. При цьому проводиться критичне осмислення й оцінка нерозв'язаних ще питань.

При аналізі загальних положень варто не лише викладати їхній зміст, а й висловлювати своє ставлення до кожного з них, відзначаючи

положення, які можуть бути використані в роботі, а також ті, які піддаються сумніву.

У другому розділі – розкривають сутність практичних шляхів вирішення проблем дослідження, розкривають організаційні та методичні засади навчальної і виховної роботи з учнями закладів професійно-технічної освіти; аналіз навчально-програмної документації, занять викладачів, практичних і контрольних робіт здобувачів освіти; акцентують увагу на методичних особливостях використання форм, методів, прийомів, засобів, технологій в освітньому процесі; висвітлюють навчально-методичні матеріали щодо окремих тем і розділів типових навчальних програм дисциплін професійно-практичної підготовки, здійснюють аналіз та узагальнення результатів наукового пошуку. На відміну від попереднього, суто теоретичного розділу курсової роботи, цьому розділові має бути притаманний прикладний характер.

Студент має продемонструвати свою обізнаність як із загальнонауковими, так і з спеціалізованими методами досліджень із теорії і методики професійної освіти.

У висновках відображається загальний підсумок з проблеми дослідження, накреслюються шляхи удосконалення даного аспекту проблеми з теорії і методики професійного навчання. Висновки повинні бути короткими та відповідати меті і завданням курсової роботи, сформульованих у вступі. Кожен висновок рекомендується оформлювати окремим абзацом, або нумерувати. Висновки є повністю власною думкою здобувача й не повинні містити цитувань чи повторювати чужі думки.

Кращою вважається курсова робота, в якій подається власна точка зору, думка її автора.

Список використаних джерел містить бібліографічний опис опрацьованих джерел на які є посилання у тексті. Кожне джерело повинно бути оформлено відповідно до вимог «ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Літературні джерела повинні відповідати змісту курсової роботи.

Додатки до курсової роботи вміщують матеріали, які не ввійшли в основний текст, проте пов'язані з виконанням курсової роботи.

Дотримання принципів академічної доброчесності

При виконанні курсової роботи студенти повинні дотримуватись принципів академічної доброчесності. Академічна доброчесність у процесі написання курсової роботи означає, що здобувачі вищої освіти

та їх наукові керівники керуються насамперед принципом чесності у роботі та навчанні. Курсову роботу студент має виконувати самостійно.

При написанні курсової роботи необхідно обов'язково покликатися на авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати. Використання у роботі запозиченого матеріалу без посилання на автора не допускають. Це вважають плагіатом, тобто порушенням академічної доброчесності.

Отже, необхідно дотримуватись етики цитування, давати покликання на використані джерела, подавати достовірну інформацію про виконану роботу та її результати. У разі виявлення порушення студентом академічної доброчесності, зокрема академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, курсова робота не допускається до захисту, а якщо такі факти були виявлені під час захисту, робота оцінюється на «незадовільно». Керівник курсової роботи та відповідна кафедра зобов'язані контролювати дотримання студентами принципів академічної доброчесності та не допускати їх порушення.

РОЗДІЛ 3 ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА ННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

- ➡ Загальні вимоги**
- ➡ Правила оформлення ілюстрацій**
- ➡ Таблиці**
- ➡ Формули**
- ➡ Правила цитування та посилання на використані джерела**
- ➡ Оформлення списку використаних джерел**
- ➡ Додатки**

3.1. Загальні вимоги

Курсова робота виконується українською мовою. Текст роботи необхідно друкувати на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм), залишаючи поля таких розмірів: ліве – 3 см, праве – 1,5 см, верхнє та нижнє – 2 см. Для основного тексту встановлюється відступ першого рядка 1,25 см.

Для друкування тексту курсової роботи використовується шрифт Time New Roman текстового редактора Word розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Використовується вирівнювання тексту по ширині.

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць та формул подають арабськими цифрами.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті (шрифт Time New Roman текстового редактора Word розміру 12 з одинарним міжрядковим

інтервалом). Відстань від верхнього краю паперу до верхнього колонтитула – 1,25 см.

Заголовки структурних частин роботи друкуються великими літерами напівжирного написання, симетрично до набору: **«ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ»**. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного виступу, з вирівнюванням тексту по ширині. В кінці заголовків крапка не ставиться, якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком структурної частини та підрозділом повинна дорівнювати 3 інтервалам (двом абзацним відступам), між заголовком підрозділу та текстом – 1,5 інтервали (один абзацний відступ). Відстань між тестом попереднього підрозділу та назвою наступного підрозділу повинна дорівнювати 3 інтервалам (двом абзацним відступам).

Нумерація підрозділу складається з номеру розділу і порядкового номеру підрозділу, потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу, наприклад: **«1.2. Характеристика наочних методів навчання»** (другий підрозділ першого розділу).

Для нумерованого списку слід встановлювати наступні формати. Римські або арабські цифри з крапкою («I.», «II.», «III.», «IV.» ... або «1.», «2.», «3.», «4.» ...) використовують як правило для багаторівневих списків, першого рівня. Арабські цифри або букви українського алфавіту з закриваючою дужкою («1)», «2)», «3)», «4)» ... або «а)», «б)», «в)», «г)» ...).

Для маркірованого списку слід використовувати лише символ «—» (тире), наявність інших символів та позначень неприпустима.

3.2. Правила оформлення ілюстрацій

Основними видами ілюстративного матеріалу є: креслення, технічний рисунок, схема, діаграма, графік, фотографія, копія малюнка.

Ілюстрації в роботі повинні відповідати загальному задуму, щоб уникати відображення другорядних деталей тексту та дублювання табличних даних. Кожна ілюстрація повинна відповідати тексту. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві

треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 2.5)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 2.5», або «...як це показано на рис. 2.5».

Якщо в тексті зустрічається повторне посилання на ілюстрацію, то вираз подається в дужках у вигляді «(див. рис. 2.5)».

Ілюстрацію позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, з обов'язковим зазначенням тематичного заголовку.

Підпис розміщують під ілюстрацією.

Приклад підпису п'ятої ілюстрації другого розділу:

Рис. 2.5. Формування в учнів готовності до інноваційної діяльності засобами моделювання.

Якщо на ілюстрації присутня експлікація, то деталі сюжету повинні бути позначені цифрами та розкриті в основному тексті роботи. В окремих випадках експлікація розміщується під назвою ілюстрації.

Наприклад:

Рис. 2.5. Формування в учнів готовності до інноваційної діяльності засобами моделювання:

- 1 – підготовчий етап;
- 2 – основний етап;
- 3 – підсумковий етап.

Скановані зображення рекомендовано не використовувати, окрім випадків подання елементів художніх творів чи фотографій.

3.3. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватись у вигляді таблиць. Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті.

Кожна таблиця повинна мати номер. Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. В правому верхньому куті розміщують напис «Таблиця» курсивом із зазначенням номеру. Номер таблиці складається з номеру розділу та порядкового номеру таблиці в цьому розділі – «Таблиця 1.4» (четверта таблиця першого розділу).

Таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують малими буквами (перша велика) симетрично до тексту напівжирним шрифтом.

У тексті, де викладається тема, пов'язана з таблицею, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(табл. 1.4)» або зворот типу: «...як це видно з табл. 1.4», або «...з наведених даних у табл. 1.4».

Якщо в тексті зустрічається повторне посилання на таблицю, то вираз подається в дужках у вигляді «(див. табл. 1.4)».

Таблиця повинна мати голівку (заголовки колонок) та/чи боковик (заголовки рядків). Під голівкою не розташовувати рядок з послідовною нумерацією колонок та не використовувати колонку з порядковими номерами рядків.

При великих обсягах інформації, що наведена в таблиці, допускається використання шрифту Time New Roman текстового редактора Word розміру 12 з одинарним міжрядковим інтервалом.

При перенесенні частини таблиці з великою кількістю рядків на інший аркуш слово «Таблиця» та її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер.

Наприклад:

Продовження табл. 1.4

Назва таблиці зазначається лише один раз над її першою частиною. У кожній частині перенесеної таблиці рядок із заголовками колонок повинен повторюватись.

Якщо дані в якому-небудь рядку не подаються, то в ньому ставлять прочерк.

3.4. Формули

Формули, що мають складні знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування розміщують на окремих рядках. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують усередині рядків тексту.

При необхідності. пояснення до формул подають після її написання з нового рядку, розпочинаючи його словом «де» без двокрапки чи коми.

Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знаків «=», «+», «-» або «×».

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті, інші нумерувати не рекомендується.

Номер формули пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках – «(1.2)», тобто друга формула першого розділу. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні її останнього рядка.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому розділові знаки перед формулами та у кінці ставлять відповідно до правил пунктуації.

3.5. Правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні роботи студент повинен посилатися на джерела, з яких у курсовій роботі наводяться ідеї та висновки. Посилатися слід на останні видання публікацій. Якщо використовують відомості з джерел із великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номер сторінки чи діапазон сторінок з відповідним матеріалом.

При посиланні на одне джерело з невеликою кількістю сторінок (наприклад: статтю) у квадратних дужках зазначається лише його номер із «СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» – [7].

Крім того, можливі позначення:

[2; 15; 21] – посилання на три джерела;

[2-5] – посилання на чотири джерела: 2, 3, 4 та 5-те;

[5, с. 12] – посилання на 12 сторінку 5-го джерела;

[7, с. 45-48] – посилання на 45, 46, 47 та 48 сторінки сьомого джерела.

[8; 13-15; 27, с. 13-15] – посилання на 8, 13, 14, 15 та 27 джерела, причому в 27 джерелі вказані сторінки 13, 14 та 15.

У табл. 1 наведені приклади способів уведення бібліографічних посилань в текст курсової роботи з урахуванням контексту викладення матеріалу.

**Способи введення бібліографічних посилань
в текст документа**

<i>Вид бібліографічного посилання</i>	<i>Стандартний зворот мови</i>
Посилання, що вміщує певне поняття, трактування терміну	Відповідно до визначення, наведеного в ... [6, с. 6], під ... слід розуміти ... У словнику ... [12] термін ... визначається як ... Поняття ... в сучасній педагогіці трактується як ... [11, с. 22-27].
Нейтральні посилання, посилання- згадування	Проблемі ... присвячено роботи [17-21]. Досвід ... описаний у публікаціях [4-12]. Метод ... знайшов відображення в роботах [3, с. 56-78; 14, с. 21-34].
Нейтральні посилання з елементами класифікації	Проблемі ... приділено серйозну увагу як в публікаціях теоретичного [12-21], так і експериментального характеру [22-27]. Відомі дослідження з ... як вітчизняних [16-23], так і зарубіжних вчених [44-56]. Методика ... викликала зацікавленість як педагогів [3-8], так і теоретиків інформатики [8-12], започаткувала дискусію в середовищі практичних працівників [12-22].
Посилання порівняння, що відображають подібність поглядів	Як у публікаціях [4-8], так і в роботах [9-11], пропонується ... Відповідно до концепції ... , що запропонована в монографії [33] та в статті [21] застосовується спосіб ... Аналогічний прийом мав місце [4] ...
Посилання порівняння, що вміщують різні погляди	Протилежна точка зору на ... , висловлена в роботі С.Г. Кулешова [34]. Інший спосіб вирішення проблеми ... запропоновано в роботах І.А. Іванова [4-9]. На відміну від роботи [10], де трактується ..., в дослідженні [23] пропонується ...
Посилання спростування, що відобра- жають іншу точку зору автора	Навряд чи можна погодитися з тезою Г.М. Маркова про те, що ... [45, с. 66]. Ствердження автора статті [16] про те, що ..., є досить спірним. Запропонований у монографії [54] спосіб вирішення проблеми ... має низку недоліків ...
Посилання погодження, схвалення, що відображають точку зору автора	З нашої точки зору, найбільш вдалий підхід ... запропоновано в роботах [34-37]. Доречно погодитися з висновками, одержаними в дослідженнях [54-56], що ...

Для підтвердження власних аргументів результатами досліджень відомих науковців слід наводити цитати. Текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням авторського написання. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

Наприклад: «...незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між людьми, ні в якому разі не можна ігнорувати інші канали передачі інформації» [7, с. 45].

3.6. Оформлення списку використаних джерел

В якості джерел можуть бути використані: книги, статті, автореферати, електронні ресурси тощо. Джерела потрібно розмішувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Список використаних джерел повинен містити всі джерела, використані при написанні курсової роботи.

Нижче наведені приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел.

Книга: один автор

1. Ваш О. М. Етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с.
2. Гурманова Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ : ЦУЛ, 2017. 193 с.
3. Ягупов В. В. Педагогіка. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

Книга: два автори

Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг : конспект лекцій. Київ : Молодь, 2016. 102 с.

Книга: три автори

Пустовенко В. В., Максименко І. Л., Яким А. С. Безпека життєдіяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2017. 348 с

Книга: чотири автори

1. Вища математика : конспект лекцій / Ткачук Т. С. та ін. Київ, 2015. 82 с.
2. Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 389 с.

Книга: п'ять і більше авторів

1. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : станом на 10 жовт. 2017 р. / К. І. Мягченко та ін. ; за заг. ред. І. М. Ливанова. Київ : ЦУЛ, 2017. 428 с.
2. Охорона праці : навч. посіб. / О. І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2017. 264 с.

Автор(и) та редактор(и)/упорядники

1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.
2. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Дутко. Київ : ЦУЛ, 2017. 332 с.

Без автора

1. Етнографія : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Гарапка; уклад. А. І. Гарапка. Київ : ЦУЛ, 2018. 320 с.
2. Міжнародні відносини : монографія / за ред. М. А. Березовського. Київ : ЦУЛ, 2016. 162 с.
3. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: П. О. Бедрія, О. О. Петренка. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.
4. Підготовка фахівців у ВНЗ в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачево, 4-5 жовт. 2018 р. Мукачево : МДУ, 2018. 226 с.
5. Освіта в Україні: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с.

Багатотомні видання

1. Бюджетна система України: історія, стан та перспективи : у 3 т. / Акад. прав. наук України. Львів : Право, 2012. Т. 2 : Бюджетний менеджмент / заг. ред. Ю. П. Бубряка. 476 с.
2. Дендрофлора України. В 12 т. Т. 2. Дикорослі та культивовані дерева і куші. Вип. 1. Покритонасінні / Л.І. Перхоменко. Київ : Наукова думка, 2012. 200 с.
3. Енциклопедія рослин / редкол.: І. М. Деркач та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. Т. 8. 812 с.
4. Кучеренко Н. П. Казначейська справа : в 6 т. Київ : Право, 2016. Т. 3 : Контроль у системі Державного казначейства. 432 с.

Автореферати дисертацій

Гаманюк О. А. Розвиток пізнавальної діяльності на заняттях трудового навчання в 5-9 класах : автореф. дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.02. Херсон, 2002. 19 с.

Дисертації

1. Безносюк Н. С. Методика професійно орієнтованого навчання хімії майбутніх учителів трудового навчання та технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Вінниця, 2021. 223 с.

2. Бойко М. М. Теоретико-методичні засади управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічних університетах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06. Тернопіль, 2024. 726 с.

3. Савченко А. Г. Проблеми підготовки майбутніх учителів трудового навчання у науково-педагогічній спадщині В. К. Сидоренка (1951–2013 роки) : дис. ... д-ра філософії : [спец.] 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології). Полтава, 2022. 272 с.

Законодавчі та нормативні документи

1. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40.

2. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2019 року № 1120. *Офіційний вісник України*. 2020. № 3. С. 124–129.

3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. Ст. 2004.

4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017. № 2145-VIII.
Дата оновлення: 01.01.2025. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.02.2025).

Частина видання: книги

Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. *Педагогіка : навч. посіб.* / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195–197.

Статті з періодичних видань

1. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. *Урядовий кур'єр*. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.

2. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного міжнародного законодавства. *Юридичний вісник України*. 2017. 20–26 жовт. (№ 42) С. 14–15.

Продовжуване видання

1. Коломоець Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.

2. Хорошилова С. А., Малафіїк Л. О., Хмельов А. А. Моделювання складеної конструкції за допомогою матриць типу Гріна. *Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій*. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.

Матеріали конференцій, тези доповідей

Цехмістров І. І., Перець І. П. Про бюджет. *Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3–4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.

Електронні ресурси

1. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. Запоріжжя, 2015. № 3 С. 20–27. URL: <http://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-3-2015/3-2015.pdf> (дата звернення: 15.02.2025).

2. Куцкір Я. С., Махно Б. А., Борислав С. Г. Трансформація науковопедагогічної системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. *Наука та інновації*. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: <https://doi.org/10.15407/scin12.06.006> (дата звернення: 15.02.2025).

3. Україна очима дітей : фотовиставка. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757&> (дата звернення: 15.11.2024).

4. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsei.org.ua/5_2017/32.pdf (дата звернення: 15.02.2025).

3.7. Додатки

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних сторінках після списку використаних джерел. У тексті роботи на всі додатки мають бути посилання. Розташовують додатки у порядку появи посилань на них у тексті.

Кожен додаток починають з нової сторінки з написанням зверху, посередині друкованої частини сторінки напівжирним шрифтом, слова «Додаток» і його позначення. Додатки потрібно позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї, наприклад: «Додаток А».

З нового рядка посередині друкованої частини сторінки розміщують заголовок додатка, який друкують малими буквами (перша велика) напівжирним шрифтом. Через 1,5 інтервали (один абзацний відступ) розміщують матеріал додатку.

Таблиці та ілюстрації в додатках оформлюються за загальними правилами, але перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру).

Наприклад: друга таблиця додатку А.

Таблиця А.2

Професійно-гуманістичні якості

Якості особистості	Шкала оцінок	Якості особистості
--------------------	--------------	--------------------

Наприклад: перший рисунок додатку Б.

Рис. Б.1. Синергетична схема процесу формування творчої активної особистості майбутнього викладача, майстра.

Наприклад: формула (В.1) – перша формула додатку В.

РОЗДІЛ 4

ЗАКЛЮЧНИЙ ЕТАП ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

■ ➡ **Захист курсової роботи**

■ ➡ **Критерії оцінювання курсової роботи**

4.1. Захист курсової роботи

До захисту допускаються роботи, які оформлені згідно вище зазначених правил написання курсових робіт, рекомендовані до захисту керівником та зареєстровані на кафедрі.

Захист курсової роботи проводиться перед комісією у складі двох-трьох викладачів кафедри за участю наукового керівника курсової роботи. Дата захисту передбачається графіком підсумкового семестрового контролю в інституті (факультеті).

Захист курсової роботи включає в себе короткий виступ студента, його відповіді на запитання членів комісії. У виступі студента відображаються актуальність теми, завдання курсової роботи та її основні результати.

Бажано під час захисту курсової роботи використовувати мультимедійну презентацію.

Виступ перед комісією доцільно підготувати за таким планом:

- назва теми, обґрунтування її вибору, актуальність проблематики;
- мета та завдання курсової роботи;
- об'єкт та предмет роботи;
- короткий аналіз (огляд) курсової роботи;
- досягнуті результати та висновки роботи.

Виступ доповідача повинен бути розрахований на 5-7 хвилин.

Після закінчення процедури захисту комісія ухвалює рішення щодо підсумкової сумарної оцінки за курсову роботу з урахуванням орієнтовних критеріїв, представлених нижче.

Результати захисту в той же день оголошуються і заносяться у заліково-екзаменаційну відомість та індивідуальний навчальний план студента (залікову книжку).

4.2. Критерії оцінювання курсової роботи

У підсумковій оцінці за курсову роботу враховуються такі критерії:

1. Якість обґрунтування теми (опрацювання навчально-наукової проблеми, її зв'язок з практикою, сучасними інноваційними процесами в галузі).

2. Науково-теоретичний рівень змісту: творчий підхід до аналізу явищ і процесів, уміння самостійно працювати з інформаційними джерелами, аналізувати концепції і використовувати теоретичні положення стосовно теми дослідження, узагальнювати окремі факти та процеси, робити висновки.

3. Науково-прикладний (практичний) рівень змісту: уміння виокремлювати практичні елементи наукової проблеми; вміння здійснювати обробку одержаних результатів; наявність і практична цінність додатків; практичне застосування результатів роботи.

4. Правильність оформлення курсової роботи (у тому числі посилань на джерела та оформлення їх списку).

5. Своєчасність подачі курсової роботи на кафедру.

6. Захист курсової роботи.

Оцінки за якість виконання курсової роботи та результати її захисту відображаються в сумарній підсумковій оцінці (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Рекомендований розподіл балів за курсову роботу

<i>Критерії оцінювання</i>	<i>Кількість балів</i>
Якість обґрунтування теми	10
Науково-теоретичний рівень змісту	25
Науково-прикладний (практичний) рівень змісту	30
Оформлення курсової роботи	15
Захист курсової роботи	20
Усього:	100

Основні умови отримання оцінки:

Відмінно (90-100 балів). Курсова робота є бездоганною: містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь логічна і змістовна, проголошена вільно, зі знанням справи, відповіді на запитання членів комісії правильні і стислі.

Дуже добре (83-89 балів). Розкритий основний зміст теми, робота виконана переважно самостійно, містить аналіз практичних проблем. Викладений у ній матеріал свідчить про достатньо глибоке розуміння автором порушених питань. Виклад матеріалу роботи відрізняється логічною послідовністю, посиланнями на літературні і нормативні джерела, завершується конкретними висновками. Доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів комісії в основному правильні, оформлення роботи в межах вимог.

Добре (75-82 балів). Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблений аналіз літературних джерел, елементи новизни чітко не подані, недостатньо використані інформаційні матеріали, доповідь логічна, проголошена вільно, але не всі відповіді на запитання членів комісії в основному правильні, оформлення роботи в межах вимог.

Задовільно (68-74 бали). Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання членів комісії правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення роботи.

Задовільно (60-67 балів). Нечітко сформульована мета роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності і глибини. Пропоновані заходи випадкові, з аналізу не впливають. Оформлення роботи далеке від зразкового. Відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні.

Незадовільно (35-59 балів). Подана науковому керівникові на перевірку або на будь-який наступний етап проходження з порушенням строків, установлених регламентом. Зміст роботи не відповідає темі й меті курсової роботи. Структура не відповідає вимогам. Потрібно доопрацювання.

Не прийнято (0-34 бали). Курсова робота вимагає конкретної переробки.

Додаток А

Приклад оформлення титульної сторінки курсової роботи

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

Навчально-науковий інститут професійної освіти та технологій

Кафедра професійної освіти та безпеки життєдіяльності

КУРСОВА РОБОТА

з теорії і методики професійної освіти

на тему: «**Методика використання наочності в процесі викладання
спецтехнологій**»

Виконав: здобувач першого
(бакалаврського) рівня вищої
освіти 43 групи
спеціальності: 015.38
Професійна освіта
(Транспорт)
Іванов Петро Миколайович

Науковий керівник: д. пед. н.,
професор
Ребенок Вадим Михайлович

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

Додаток Б
Структура змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	5
1.1. Назва першого підрозділу першого розділу	5
1.2. Назва другого підрозділу першого розділу	10
РОЗДІЛ 2. НАЗВА ДРУГОГО РОЗДІЛУ	15
2.1. Назва першого підрозділу другого розділу	15
2.2. Назва другого підрозділу другого розділу	20
ВИСНОВКИ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
ДОДАТКИ	30

Навчально-методичне видання

ПРИГОДІЙ
Алла Володимирівна

КУРСОВА РОБОТА
з навчальної дисциплін
«ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ»
(методичні рекомендації щодо написання,
оформлення та захисту)

Технічний редактор

О. Клімова

**Комп'ютерна верстка
та макетування**

А. Пригодій, О. Клімова

Підписано до друку 21.02.2025 р. Формат 60х84/16. Друк на різнографі.
Обл. друк. арк. 0,91. Ум. друк. арк. 1,4. Наклад 100 прим. Зам. №830.
Редакційно-видавничий відділ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«Чернігівський Колегіум» імені Т.Г. Шевченка.
14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53, 208.
т. 65-17-99

